

نشست تخصصی باموضوع

رسانه و نقش آن در پیشگیری از خشونت و خودکشی

سازمان بهزیستی کشور
اداره کل بهزیستی خراسان رضوی
معاونت امور توسعه پیشگیری
دفتر پیشگیری از آسیب های اجتماعی

ویژه کارشناسان پیشگیری از آسیب های اجتماعی بهزیستی کشور

خراسان جنوبی

خراسان رضوی

کرمان

سیستان و بلوچستان

سخنران: دکتر حمید مسعودی

«عضو هیأت علمی گروه جامعه شناسی دانشگاه بیرجند»

H M D M A S O U D I

● درباره سخنران ●

دکتری جامعه‌شناسی اقتصادی؛
پژوهشگر اجتماعی؛
استادیار جامعه‌شناسی دانشگاه بیرجند.

 cv.Birjand.ac.ir/hmdmasoudi

 hmdmasoudi

 hmdmasoudi

 hmdmasoudi

 hmdmasoudi

 massoudihamid

۱. رسانه، چیستی و تاریخچه
۲. سواد رسانه‌ای در عصر حاضر
۳. چیستی خشونت و خودکشی
۴. تحلیل محتوای اخبار خشونت و خودکشی
۵. ابعاد اجتماعی و روانی انتشار اخبار خشونت و خودکشی
۶. اصول انتشار اخبار خشونت و خودکشی در رسانه
۷. نقش بهزیستی و کارکنان آن در فضای رسانه‌ای کشور
۸. معرفی منابعی برای مطالعه بیشتر

آیا شما در فضای رسانه‌ای فعالیت دارید؟
رسانه‌های رسمی و غیررسمی (شبکه‌های اجتماعی)
چه فعالیت‌ها و اقداماتی در این زمینه انجام می‌دهید؟
چه ارتباطی بین این فعالیت و خشونت یا خودکشی وجود دارد؟

● به وقت مشارکت ●

بافت
(فرهنگ)

گیرنده
(مخاطب)

رسانه و
رمزگان
(تماس)

پیام
(محتوا)

فرستنده
(مؤلف)

رسانه‌ها با تولید و انتشار پیام‌های گوناگون در گستره‌ای وسیع، با حضور و نفوذی عمیق، در فرآیند تبادل اطلاعات و اخبار، اندیشه و فرهنگ و تغییر در باورها و رفتار آحاد مردمی، نقش قابل توجهی دارند (خوشنویس، ۱۳۸۹) و رسانه در کنار خانواده، مدرسه و دوستان، یکی از چهار عامل اصلی اجتماعی‌شدن افراد است.

رسانه با تزریق ایده‌های نو به داخل توده‌ها، نقش‌های جدیدی را به مردم شناسانده و راه و رسم متفاوت و بهتری برای زندگی پیشروی آنها می‌گذارند (لرنر و شرام)

● نظریات رایج رسانه ●

نظریه «**تأثیر سریع**» یا نظریه «**گلوله**»: بیننده سریعاً تحت تأثیر آنچه می‌بیند قرار می‌گیرد.

نظریه «**تأثیر تکرار و تمرکز**»: بعد از یک مدت زمان طولانی و بعد از آنکه به مرور قناعتش تغییر کرد، تأثیر می‌پذیرد.

نظریه «**واکسیناسیون و ایمن‌سازی**»: قرار گرفتن مکرر در معرض یک چیز، نوعی مصونیت و ایمنی (کودنی) می‌سازد.

نظریه «**تأثیر دو مرحله‌ای رسانه**»: مرحله‌ی اول: شنیدن خبر و مرحله دوم: مرحله‌ی اتخاذ یک موضع‌گیری و سیاست مشخص.

نظریه «**دستور کار یا اولویت‌بندی**»: اولویت‌بندی و ترتیب اعلام توسط رسانه‌ها

سواد رسانه‌ای دانشی نوین، منتج از آموزش مهارت‌ها، منطق استدلالی و مواجهه‌ی بی‌واسطه با رسانه‌ها، برای دریافت انتقادی پیام‌ها، و به‌طور کلی ظرف و مظروف رسانه‌ها (محتوا و قالب) و مشارکت فعال دریافت‌کننده در فرایند سه‌سویه‌ی انتقال پیام و آگاهی بی‌قید و شرط مخاطبان رسانه‌ها در تمام گروه‌های سنی از شرایط امکان، ارسال، دریافت و تحلیل کلیه‌ی پیام‌های دریافتی، (مختاباد و همکاران، ۱۳۹۶) است.

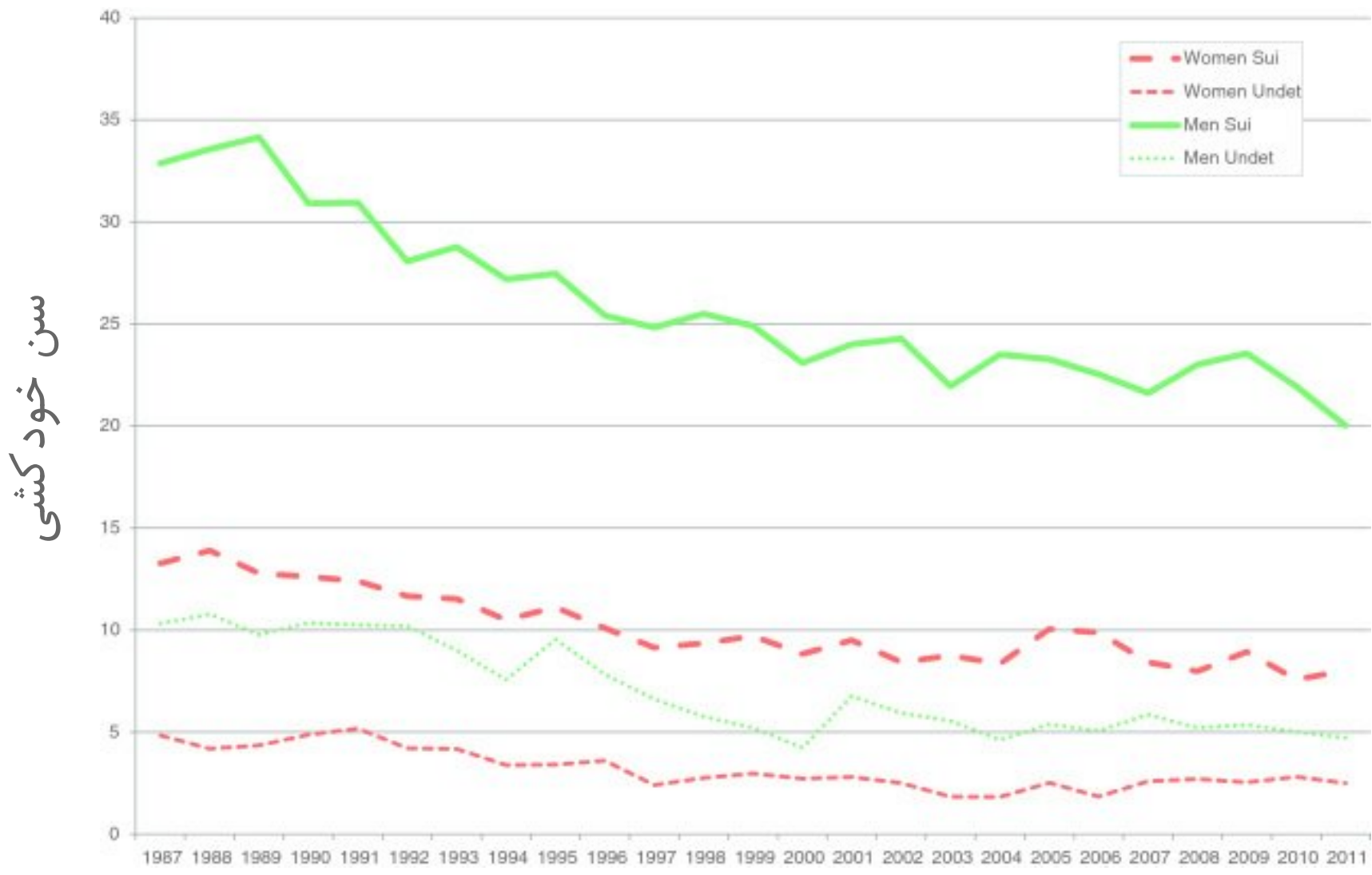
● رسانه‌های نوین ●

● مسئله خودکشی ●

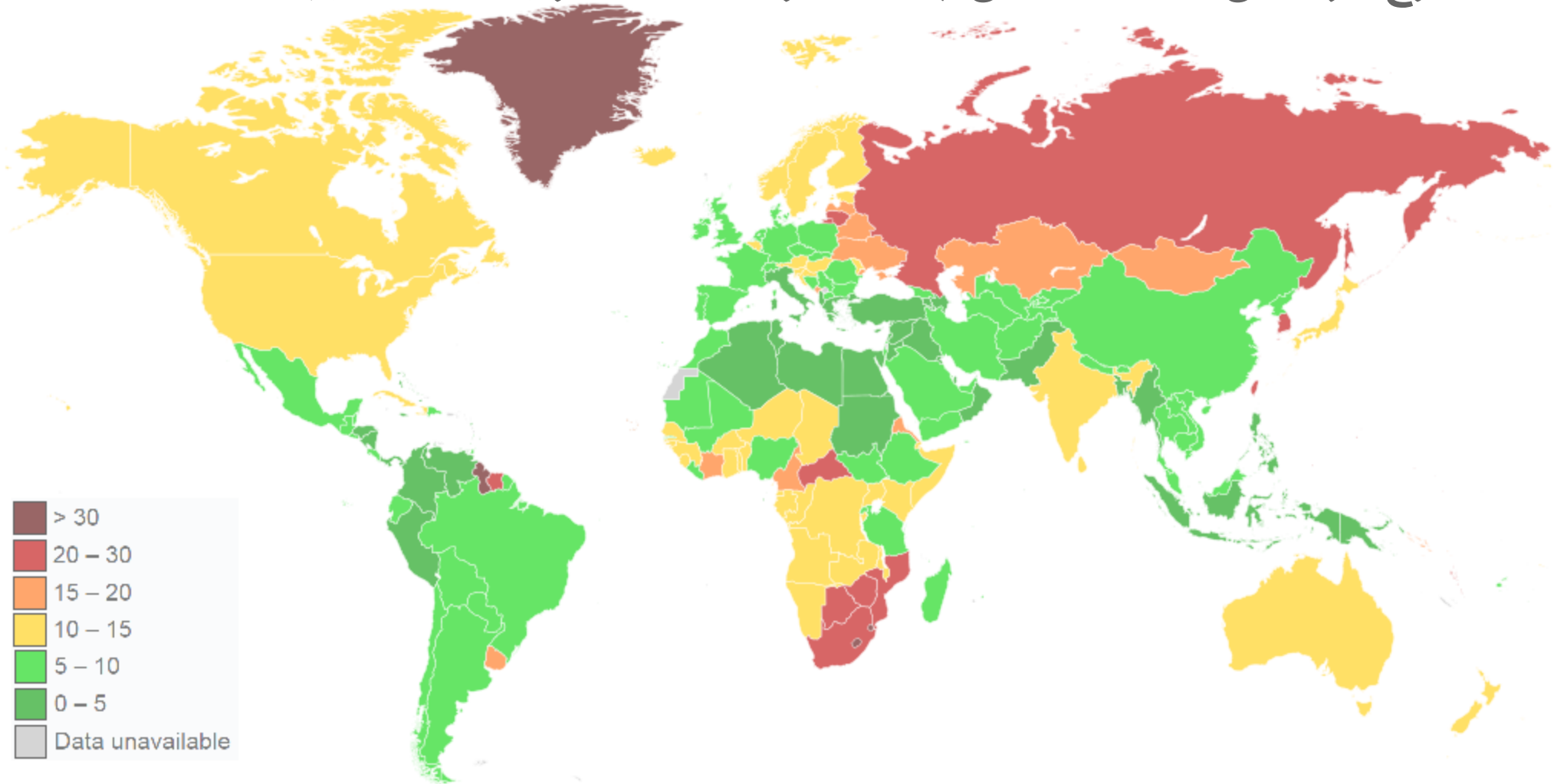

● آمار خودکشی ●

● آمار خودکشی ●

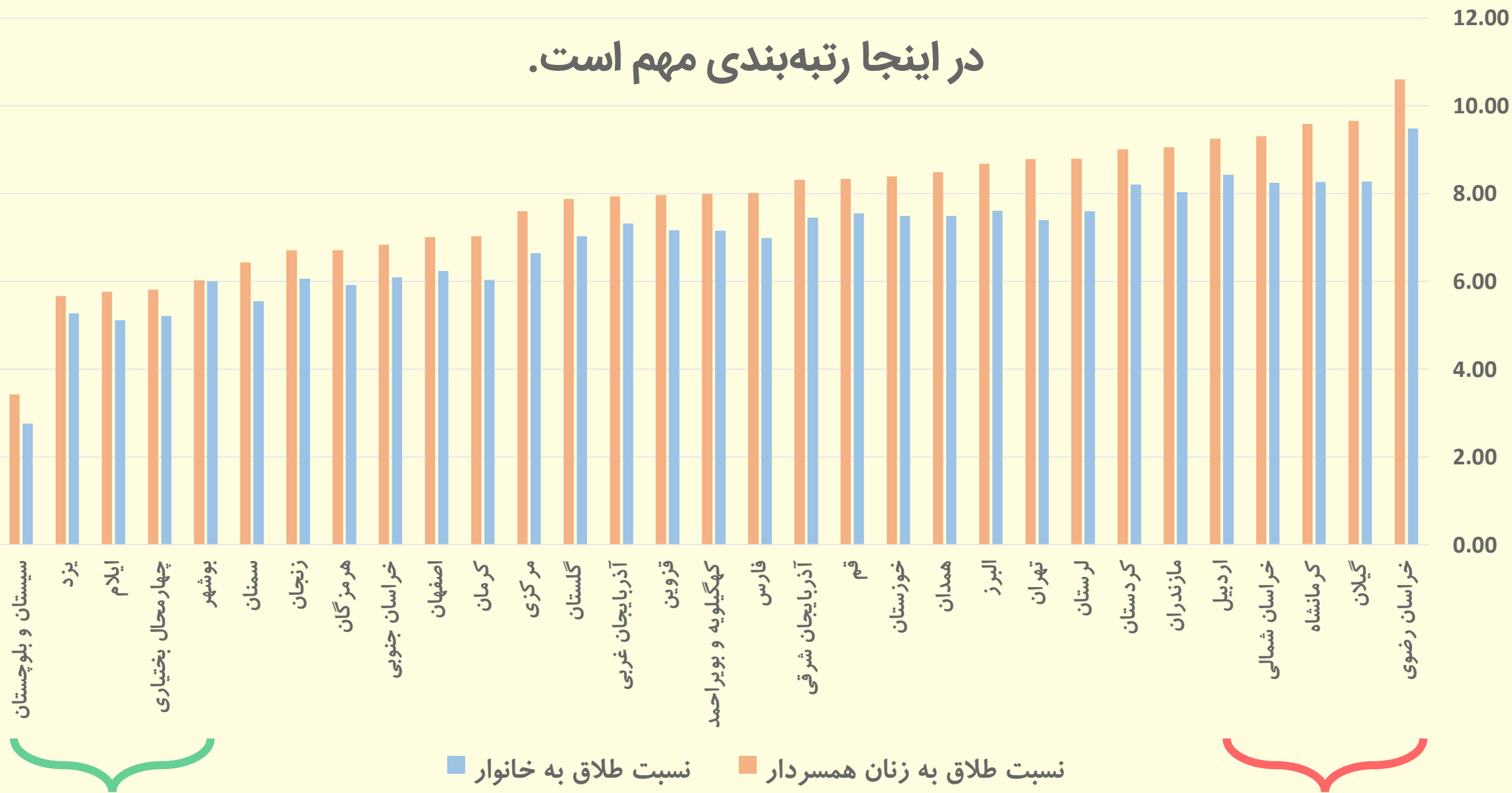
نقشه نرخ خودکشی (استاندارد سنی، به ازای هر ۱۰۰۰۰۰ نفر جمعیت) در جهان تا سال ۲۰۱۹.

آمار طلاق در کشور چگونه مخابره می‌شود؟
چه نقدی به آن وارد است؟
روش مناسب گزارش آمار طلاق چگونه است؟

● به وقت مشارکت ●

در اینجا رتبه‌بندی مهم است.

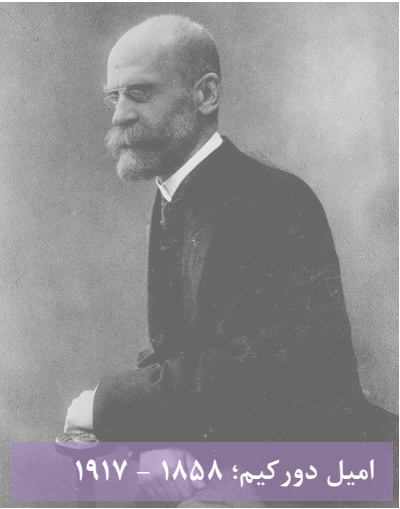
● یک نظریه مشهور ●

ضعف همبستگی اجتماعی

خودخواهانه

جوامع صنعتی

نظریه خودکشی
امیل دورکیم

مبتنی بر قضا و قدر و
سنت‌ها و نظم قوی

تقدیرگرایانه

جوامع پیش صنعتی

دیگرخواهانه

قوت همبستگی اجتماعی

نابهنجارانه

تغییرات ناگهانی
و نظم ضعیف

خشونت؛ هر نوع رفتار آشکار یا پنهان، اما قابل درک، در انواع بدزبانی، عاطفی یا جسمی در سطوح مختلف شدت، با هدف آسیب‌های جسمی، عاطفی و روانی در دیگری است.

خشونت خانگی؛ رفتار خشن یک عضو خانواده (معمولاً مرد) علیه عضو دیگر خانواده (معمولاً زن یا کودک).

تعریف سازمان ملل؛ خشونت علیه زنان هر نوع رفتار خشن و وابسته به جنسیت است که موجب آسیب جسمی، جنسی، روانی و یا رنج زنان می‌شود. چنین رفتاری می‌تواند با تهدید، اجبار یا سلب مطلق اختیار و آزادی صورت گیرد و یا در جمع و یا در خفا رخ دهد.

خشونت خانگی؛ در محیط خلوت و خصوصی خانواده رخ می‌دهد و عموماً بین افرادی است که به سبب صمیمیت، ارتباط خونی یا قانونی به هم پیوند خورده‌اند، تفاوتی که با سایر خشونت‌ها در جامعه دارد.

● انواع خشونت ●

خشونت روانی، عاطفی: رفتار خشونت آمیزی است که شرافت، آبرو، اعتماد به نفس و شخصیت فرد را خدشه دار، و سلامت روحی و روانی فرد را با خطر روبه رو می کند.

خشونت فیزیکی: این نوع خشونت به هر گونه رفتار غیر اجتماعی اطلاق می شود که جسم را مورد آزار قرار می دهد.

خشونت اقتصادی: هر نوع رفتار خشنی است که از روی قصد و نیت، فرد را در امور مربوط به اشتغال، اقتصاد و دارایی تحت فشار و آزار و تبعیض قرار می دهد (**عدم دستیابی به منابع اقتصادی**).

خشونت اجتماعی: در این خشونت، فرد تحت کنترل شدید دیگری قرار دارد و او را در انزوای اجتماعی قرار می دهد. او از قدرت خود برای کنترل و سوء استفاده بهره می برد.

رنج‌های ورترجوان

یوهان ولفگانگ فون گوته

محمود حدادی

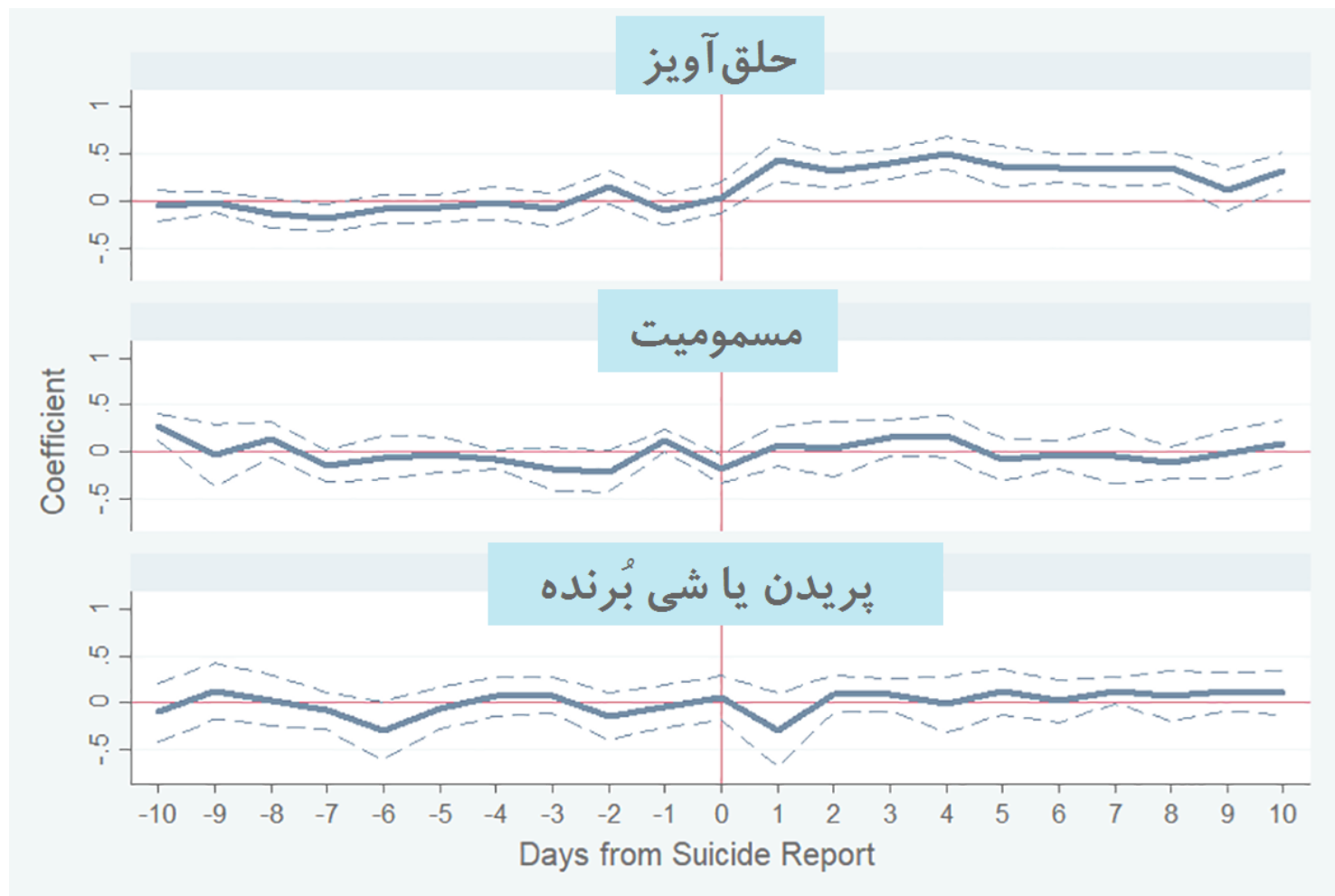
رفتار خودکشی تقلیدی (Copycat)

گزارش برجسته، دقیق، گسترده و وسیع خودکشی و ذکر جزئیات صریح و روشن آن دربارهٔ روش انجام و یا مکان خودکشی، علت‌های خودکشی، جوانب احساسی و عاشقانه، استفاده از عناوین نامناسب برای خودکشی و تصاویر نامناسب از صحنهٔ خودکشی باعث می‌شود دیگران خودکشی را فرا بگیرند.

گزارش‌های خودکشی مریلین مونرو نیز میزان خودکشی را افزایش داد (۳۰۳ مورد).

اثر ورتر

گزارش خودکشی‌های کره جنوبی پس از خودکشی سلبریتی‌ها (۲۰۱۳)

Werther effect

Papageno effect

رابرت انکه، فوتبالیست، در سال ۲۰۰۶ دختر خود را از دست داد و در سال ۲۰۰۹ در سن ۳۲ سالگی خود را مقابل قطار انداخت و خودکشی کرد. پس از آن افزایش خودکشی در منطقه (آلمان) گزارش شد.

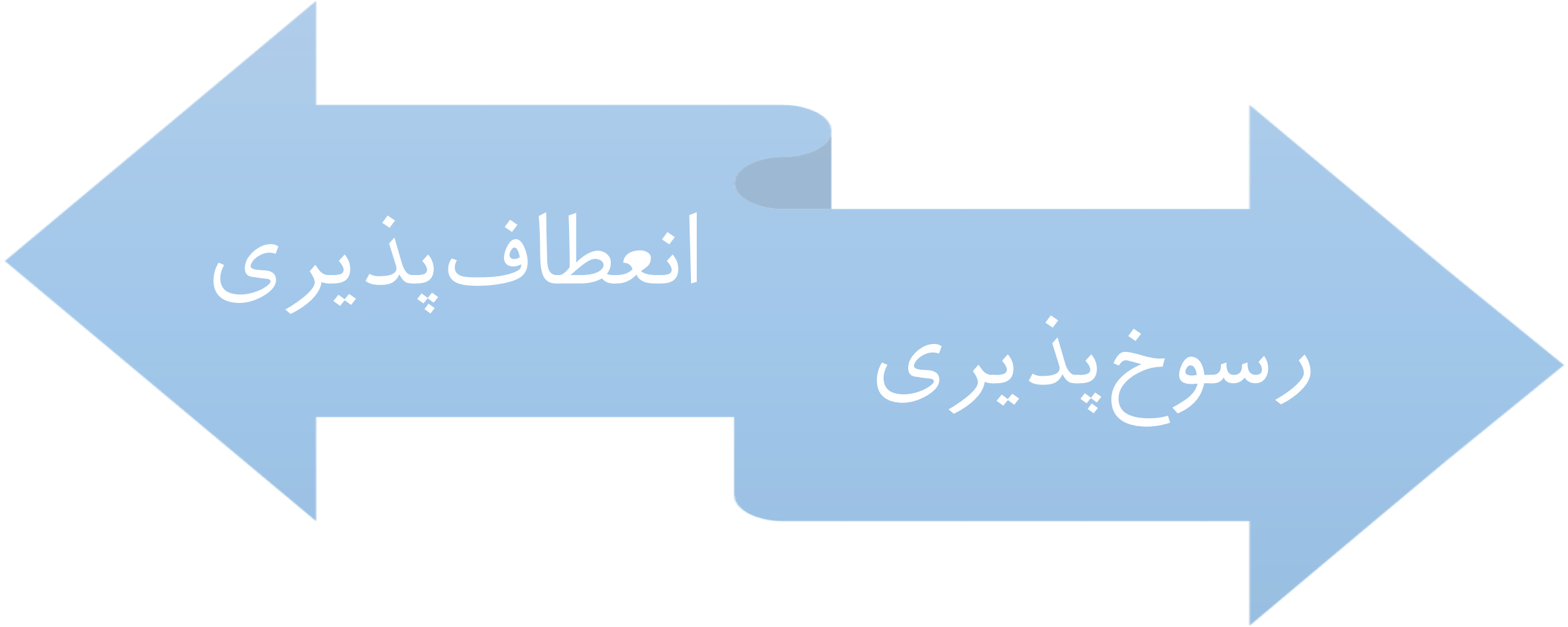
نقش مثبت رسانه

فرهنگ‌سازی
پیشگیری
توانمندسازی
اطلاع‌رسانی

خودکشی

نقش منفی رسانه

برانگیختگی
بازداری‌زدایی
حساسیت‌زدایی

● رسانه و ترویج خشونت ●

یادگیری اجتماعی خشونت

ذهنیت مداری خشونت

ناکامی موفقیت و بروز خشونت

تخلیه هیجانی خشونت

کشت و فهم متفاوت خشونت

● رسانه و ترویج خشونت ●

حمله (خشونت فیزیکی علیه دیگران)

خشونت غیرمستقیم (بدگویی مغرضانه، محکم بستن در، به راه انداخت داد و فریاد)

زودرنجی (بدخلقی، نق زدن، بهانه گرفتن، گستاخی، زودخشمی)

منفی گرایی (موضع گیری، مخالفت مداوم با افراد بالاتر از خود)

نارضایتی (حسادت و نفرت از دیگران بویژه مرتبط با سوء رفتار)

سوء ظن (فرافکنی، خصومت نسبت به دیگران، بی اعتمادی)

ستیزه جویی کلامی (جدل کردن، فریاد کشیدن، تهدید کردن و دشنام دادن)

در طول سال‌های فعالیت کاری خود و مواجهه با
افراد در معرض خشونت و خودکشی، رسانه چه
کمک یا مشکلی برای شما داشته است؟

● به وقت مشارکت ●

دستورالعمل خودکشی و رسانه‌ها (مرکز تحقیقات و پیشگیری از خودکشی هنگ کنگ)

- ۱- از انتشار خبر خودکشی در صفحه اول خودداری کنید.
- ۲- از استفاده کردن از عناوین با فونت بزرگ خودداری کنید.
- ۳- از ذکر روش خودکشی یا علت مشکوک در تیتراژ خودداری کنید.
- ۴- از عباراتی مانند خودکشی موفق، ناموفق، مستعد و همه‌گیری خودکشی خودداری کنید.
- ۵- گزارشی خودکشی مشاهیر را حساس نکنید.
- ۶- پوشش و محتوای اغراق‌آمیز خودکشی را به حداقل برسانید.
- ۷- خودکشی را برجسته و رمانتیک جلوه ندهید.
- ۸- از فرد خودکشی کرده انتقاد نکنید، یا او را محکوم نکنید.
- ۹- نام کامل و مشخصات فرد را گزارش نکنید.

اتریش، نیوزلند و سازمان جهانی بهداشت
و ایران نیز چنین راهنمایی دارند.

● راهنمای خبر خودکشی ●

ردیف	مواردی که هنگام گزارش اخبار مرتبط با خودکشی باید توسط رسانه‌ها اجتناب شود:
۱	گزارش قابل توجه شامل: گزارش در صفحه اول یا تیتر خبر یا پوشش گسترده رسانه‌ای تصاویر واضح و قابل توجهی از درگذشتگان یا اشخاص محبوب و یا افرادی که درگیر رفتار خودکشی هستند.
۲	تصاویر یا احساساتی کردن جزییات بیش از حد شامل:
۳	جزئیات یا عکس‌هایی از روش و یا مکان؛ به ویژه از گزارش روش‌های جدید یا غیر معمول جلوگیری کنید. تجلیل و تمجید از شخص خودکشی کرده و یا اقدام به خودکشی به شکلی که ممکن است دیگران را به سمت خودکشی سوق دهد.
۴	گزارش تکراری یا بیش از حد *
۵	استفاده نامناسب از زبان شامل: کلمه "خودکشی" در تیتر - خودکشی "مرتکب" یا "مرتکب" شده است ** - تلاش‌های "موفق / ناموفق" یا "شکست خورده
۶	دلایل ساده یا سطحی یا ساده انگارانه برای خودکشی یعنی خودکشی ناشی از یک علت یا واقعه مجزا، مانند سرزنش رسانه‌های اجتماعی برای خودکشی مثال: دختری به خاطر این‌که اجازه رفتن به میهمانی دوستش را نداشت»، «علیرغم این‌که همه چیز برای او فراهم بود، اقدام به خودکشی کرد».
۷	به تصویر کشیدن خودکشی به عنوان دست‌یابی به نتایج و حل مشکلات رفتار خودکشی را سریع، آسان و بدون درد توصیف نکنید که منجر به مرگ شود، و یا خودکشی را برای از بین بردن رنج یا منجر به صلح، توصیف نکنید.
۸	اجتناب از معرفی خودکشی به عنوان عملی تحسین برانگیز و قهرمانانه
۹	اجتناب از تولید و پخش فیلم‌هایی که بر اساس داستان‌های واقعی از خودکشی افراد ساخته شده باشند.
۱۰	اجتناب از گزارش خودکشی با اعداد و ارقام
۱۱	اجتناب از گزارش خبری هیجان‌انگیز و بزرگ‌نمایی در مورد خودکشی

هندوستان

دستورالعمل دفتر سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد
اداره سلامت وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی کشور

- (۱) در کنار ارائه آمار به مقایسه و تفسیر آنها بپردازید.
- (۲) منابع اطلاعاتی که مورد استفاده قرار می گیرند باید معتبر باشد.
- (۳) از تعمیم موارد محدود خودکشی در یک منطقه خودداری کنید.
- (۴) از گزارش رفتار خودکشی به عنوان پاسخی قابل درک ممانعت کنید.
- (۵) پوشش خبری هیجان انگیز در مورد خودکشی خودداری کنید.
- (۶) عکس، روش و مشخصات خودکشی را تیتراژ نکنید.
- (۷) اقدام به خودکشی را ساده‌انگاری و تحسین‌برانگیز یا قهرمانانه نکنید.
- (۸) واقعی‌انگاری خودکشی در فیلم‌ها و مستندها را برجسته نکنید.

خودکشی یک قهرمان

پیش از ظهر امروز تختی خودکشی کرد

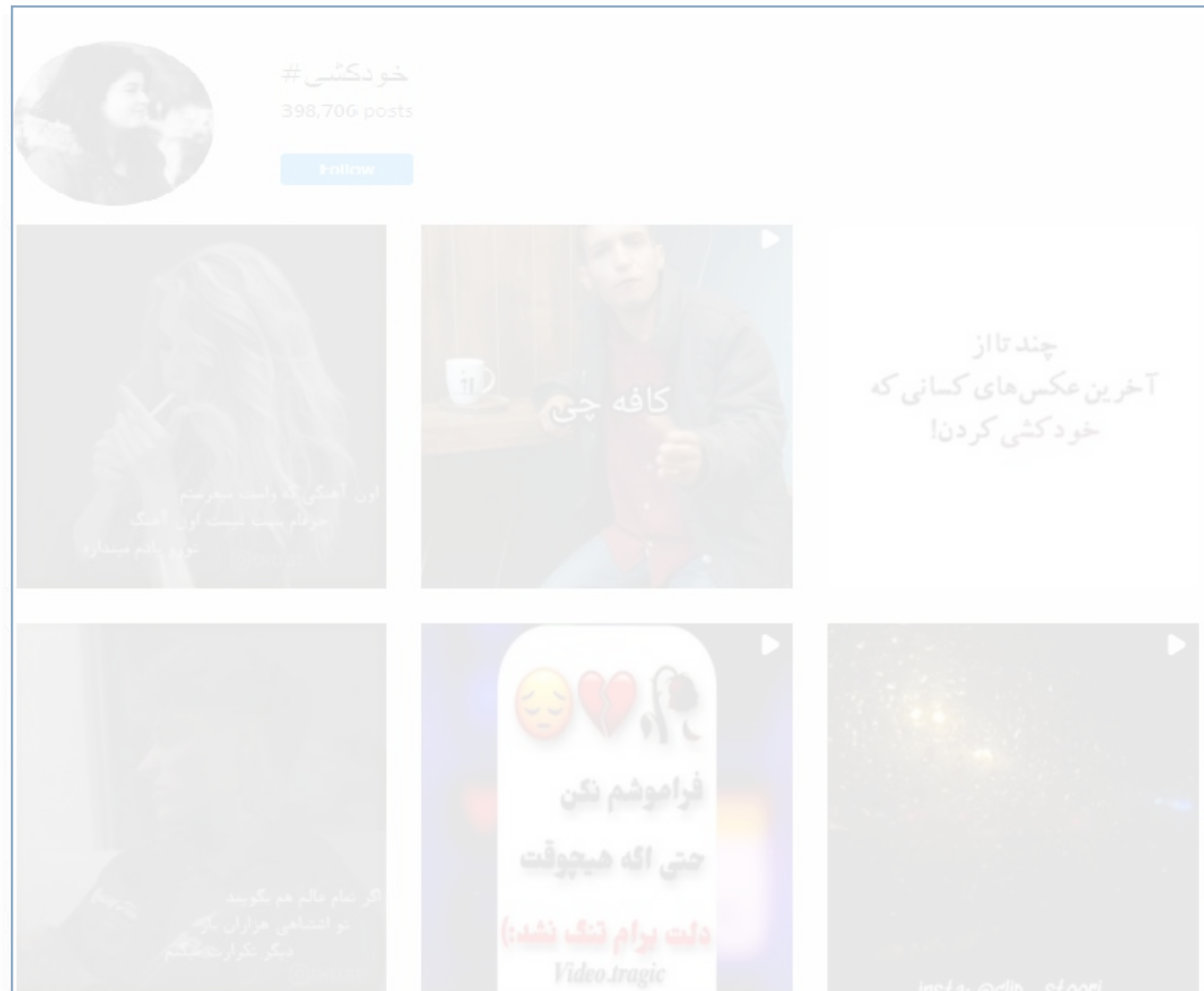
تختی در نامه‌ای که از
خود باقی گذاشته کسی
را مسئول مرگ خود
ندانسته است

جنازه تختی بعد از
ظهر امروز با شرکت
هتادان نفا از

«جهان پهلوان» در میان مسام و اشک
دوستان آن وی در این بابویه بخاک سپرده شد

خودکشی تختی
با خوردن سم

● خودکشی در فضای مجازی ●

علت خودکشی «دکتر سعید قلی بیگلو» دانشجوی دانشگاه

فردوسی مشهد در دست بررسی + جزئیات

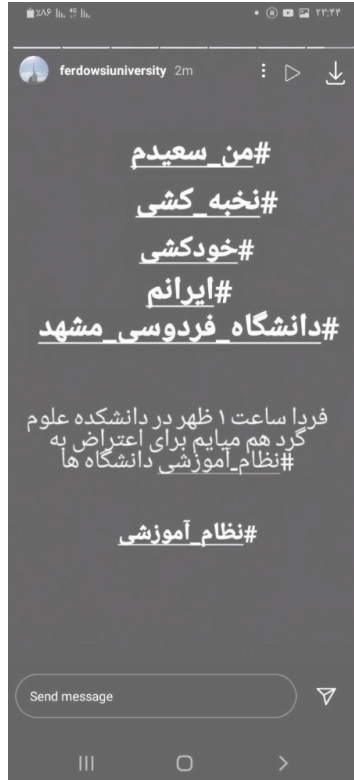
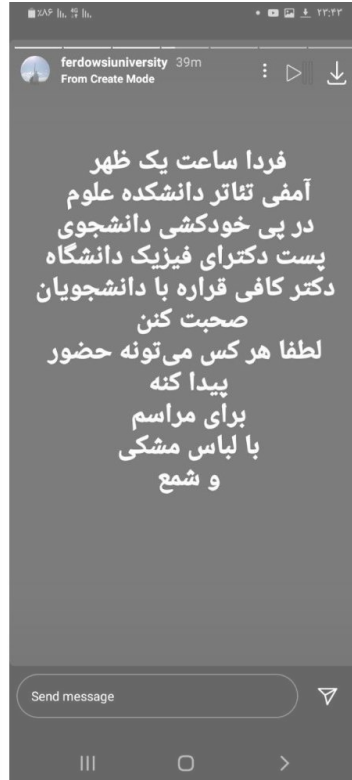
اشتراک گذاری:

۰۶ تیر ۱۴۰۰ - ۱۲:۰۹

کد خبر: ۷۲۱۴۲

اگر شما به جای این خبرنگار بودید چگونه این خودکشی را اطلاع‌رسانی می‌کردید؟

● به وقت مشارکت ●

● پیشنهاد کارگاه ●

- ❑ خبرنگاری، نویسندگی و اطلاع‌رسانی در زمینه خشونت و خودکشی ویژه مددکاران اجتماعی
- ❑ تحلیل محتوای اخبار و اطلاع‌رسانی صورت‌گرفته در زمینه خودکشی و خشونت
- ❑ بازنگری جمعی آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مرتبط با خبررسانی خودکشی
- ❑ تکنیک‌های تحلیل آماری خشونت و خودکشی در کشور و منطقه
- ❑ نقش رسانه و خبررسانی در مددکاری افراد در معرض خودکشی و خشونت

حیدری، آرمان؛ رسایی‌پور، کیهان (۱۳۹۲). بررسی عوامل اجتماعی و روان شناختی موثر بر گرایش به خودکشی: نمونه موردی زنان ۱۶ تا ۴۰ ساله شهر یاسوج، نشریه بررسی مسائل اجتماعی ایران، سال چهارم شماره ۲ (پاییز و زمستان ۱۳۹۲)، صص ۲۰۹-۲۳۳. ([دریافت](#))

جانقربانی، محسن؛ بخشی؛ سیف‌الله (۱۳۹۴). شیوع افکار خودکشی و عوامل مرتبط با آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۹۳-۹۴، مجله دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد، سال هفدهم شماره ۵ (پیاپی ۸۰، آذر و دی ۱۳۹۴)، صص ۱-۱۲. ([دریافت](#))

نبردی، مهدیه؛ وزیري‌نژاد، رضا؛ احمدی‌نیا، حسن؛ رحمانی، عبدالله؛ رضائیان، محسن (۱۳۹۹). به‌روزرسانی راهنمای انعکاس اخبار خودکشی در رسانه‌ها: یک مقاله آموزش مداوم. مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان. ۱۳۹۹؛ ۱۹ (۸): صص ۸۳۳-۸۶۸. ([دریافت](#))

مرادی‌سیاسر، غلامرضا و همکاران (۱۳۹۷). تاثیر شیوه‌های کنترلی پلیس و تصویرسازی رسانه‌ها در کاهش گرایش تماشاگران فوتبال ایران به خشونت و اوباشگری، فصلنامه انتظام اجتماعی، ۱۰ (۴)، ۲۴۱-۲۱۷. ([دریافت](#))

Kim, J., Park, E., Nam, J., Park, S., Cho, J., Kim, S., Choi, J.W., & Cho, E. (2013). The Werther Effect of Two Celebrity Suicides: an Entertainer and a Politician. PLoS ONE, 8. ([Download](#))

«با تشکر از توجه و مشارکت شما»
سالم و شاد باشید.

H M D M A S O U D I